

ICPL, komplettering 1

Ska installationsbranschen fortsätta utredningen ICPL och i så fall ska man ta fram ett eget system, eller använda sig av IPMA eller PMI?

Johan von Holst

2014-11-14

1 Introduktion

Projektledaren (PL) har en mycket viktig roll. Samtidigt har branschen identifierat luckor i PL:s kompetens. För att stärka PLs kompetens har VVS Föregaten och EIO börjat titta på Installationsbranschens Certifierade PL (ICPL). Innan man spikar strukturen för ICPL vill man studera ramar från EU, kravbilder ISO, samt hur Beställare (B) ser på olika ICPL-alternativ. Studien ska utifrån detta analysera om ICPL bäst utformas utifrån ett eget branschsystem eller IPMA/PMI. Metodiken har bestått av intervjuer (bilaga 2) och inläsning av artiklar och ISO kraven (bilaga 3).

2 Utredningar

2.1 ISO 9000, 14000, 50000 krav på PL

ISO ställer inte direkta krav på PL i sitt kvalitetssystem. Däremot ställer ISO krav på Organisationen (O) och anställda (A) att leva upp till vissa riktlinjer och krav som är högst relevanta för PL (se tabell 1).

ISO 9K Kvalitet Kap 6.3 Olika exempel	O ska säkerställa att A har möjlighet att skapa värde till intressenter. O ska säkerställa att A uppmuntras till personlig utveckling. O ska säkerställa att A kan översätta O:s strategi- och processmål till personliga mål, att A kan identifiera brister i sin prestationsförmåga, och kan aktivt söka möjligheter till kompetens- och erfarenhetshöjning. O måste fastställa gap mellan vad finns och behov samt införa ett system för kvalificering av färdigheter och karriärplanering för att främja utveckling.
ISO 14K Miljö Kap 4.4	O ska säkerställa att A har lämplig kompetens teoretisk o miljöledningssystem. Identifiera utbildningsbehov o vidta åtgärder O ska arbeta för att öka kraven om kunskap om miljöledningssystemet för att förstå hur kraven i projekt kan uppfyllas samt leva upp till lagar och krav.
ISO 18K Arbets- miljö	O ska säkerställa att alla A som utför uppgifter som påverkar arbetsmiljön har kompetens grundad på lämplig teori o praktisk erfarenhet. O ska identifiera utbildningsbehov. A ska förstå ansvar, skicklighet, risker, och konsekvenser av att avvika från rutiner. PL ska säkerställa att alla A förstår projektets arbetsmiljörisker, sina roller och ansvar, och har kompetens.
ISO 50K energi	Krav på energiledningssystem för ständig förbättring av sin energiprestanda innefattande energieffektivitet, energianvändning o konsumtion. O ska fastställa hur detta realiserar o utse representant. Är ej spec. för PL.

2.2 Utredning NQF/EQF

Efter samtal med MYH (Myndigheten för yrkeshögskolan) står det klart att det idag inte finns EU-krav för PL-kompetens. Däremot finns ett Europeiskt ramverk för kvalifikationer för livslångt lärande (EQF)¹ framtaget av Europaparlamentet & Europarådet. EQF ska omfatta både utbildningssystemet & arbetslivet. ramverket innehåller 8 nivåer (se bilaga 1) och är baserat på skolsystemets kvalifikationer.

¹ EQF ska bidra till att modernisera Europas utbildningssystem samt stärka kopplingarna mellan utbildning och arbetsliv, förbättra anställbarheten, samt rörligheten och integrering inom EU. Kvalifikationer som kunskaper, färdigheter och kompetenser mäts diplomas genom utbildningsbevis, examina, certifikat eller diplom.

NQF är en nationell referensram som ska återspegla EQF. MYH har presenterat NQFs upplägg för Svenska regeringen som fattar beslut 2015. Skolsystemet föreslås följa nivåerna enligt EQF och kompetenskvalifikationer med andra referensramar får sina nivåer fastställda vid en ansökan till NQF.² Installationsbranschen skulle vara tvungna att skicka in sina kvalifikationer för ICPL till MYH för att pröva om/hur ICPL kan mätas enligt NQFs nivåstruktur.

En stark relevans mellan EQF/NQF och ICPL är svår att se i det här skedet. En effektiv PL måste både ha med sig kunskap, erfarenhet, och även personliga kvaliteter och verktyg. EQF/NQF krav är baserade på ett formellt utbildningsväsende. En bra anpassning till PL-rollen blir krävande att få till.

2.3 Utredning Beställare

Efter intervju med 5 beställare med ledande befattningar i sina företag som tidigare inte kände till ICPL står det klart att det finns en öppenhet för ICPL men att alla B också ser risker med ett certifieringssystem ICPL (Se Tabell 2).

Företag	Reaktion ICPL	Struktur	Metod	Vill bidra	Övrigt
Diligencia	Positiv Stöttande	Branschspecifik	2a partscert	ja	Alla såg en risk med att ICPL skulle dominera i en upphandling.
Akademiska Hus	Skeptisk	Branschspecifik	1a el 2a part	kanske	
Göteborgs Stad	Skeptisk initialt	Branschspecifik	2a partscert	ja	
Statens Fastighetsverk	Positiv ser risk	Blandning PMI branschspecifik	2a parts-certifiering	troligt	
Fabege	Positiv Stöttande	Branschspecifik	2a partscert	ja	

Fördelar som B ser med branschspecifik struktur är att branschen själv är kunnigast i vad som krävs. Med en branschspecifik certifiering är det mer troligt att man får en relevant certifiering och som passar bättre för ändamålet. Det är bättre att utgå ifrån de verkliga behoven som finns istället för ett färdigt ramverk. De kanske inte fungerar i verkligheten. Ett argument kom upp mot branschspecifik och för IPMA/PMI - att det får inte blir för många olika system.

Orsaken till att B till viss del är skeptiska beror på osäkerheten om en certifiering löser branschens utmaningar. En B hänvisar till en McKinsey-studie som kom fram till att lyckade projekt beror mycket på PL som individ och PLs inställning snarare än formell kompetens. En annan B anser att tidsbrist är ett större problem än kompetensbrist. Det finns också en rädsla för att duktiga PL (som saknar talang för kompetens-testning) sorteras bort. En annan B säger att projektledning är ett hantverk. Det är inte den teoretiska kunskapen som gör en bra PL. Alla B är dock överens om att kompetenshöjning är bra om den utförs med rätt förutsättningar. Intresset för ICPL ökar ju mer tid man får i ett personligt samtal med B.

Ingen beställare tillämpar egna valideringssystem. Alla kollar CV och går på referenser. Det personliga och ledarskapsegenskaperna är vad man främst söker.

² Några branscher har redan klassificerat sig i Europa; skärteknikcentrum. Sveriges byggindustrier (SI) har påbörjat definiera delar av sina yrkesroller i läranderesultat.

2.4 Utredning Internationella byggare

Inom ramen för den undersökning som gjorts har det inte påträffats att internationella europeiska byggbolag kräver Certifierade installations-PL. Zublins intervjuade kandidat tittar mer på CV eller likvärdigt. Strabag ställer heller inte så specifika krav. Man anser istället att den som tar på sig jobbet har ett ansvar enligt handlingarna.

Zublin kan att det skulle kunna vara en värdefull behörighetskontroll lite som ett körkort. Strabags inköpschef ser en risk med att detta kan hämma utländska företags konkurrenskraft på den Svenska marknaden.

3 Analys av utredningar

ICPL skulle hjälpa företagen leva upp till ISO 9000-, ISO 14000-, och ISO 50000-kraven. ICPL skulle dock fungera som en välbehövd katalysator i applikationen av ISO systemet då ICPL skulle tydliggöra för företaget och den anställde vad som krävs för att bli en duktig PL som har bra kvalitet i leveranserna, bra miljöarbete, och god arbetsmiljö.

EQFs Ambition om ett livslångt lärande är god, men som EQF är utformat idag kommer det krävas mycket för att applikationen ska skapa ett mervärde i den efterfrågade kompetenshöjningen för installationsbranschens PL. Om VVS Företagen och EIO ser ett värde med att koppla ICPL till ramverket för NQF/EQF blir själva ansökningsprocessen viktig. Man måste då säkerställa att man inte skulle tappa erfarenhetsaspekter liksom de viktiga dynamiska faktorerna.

ICPL väcker olika spontana känslor hos B och internationella byggare. Flera tunga beställare är i det här läget villiga att stå bakom ICPL Dilligencia och Fabege t.ex. Dock bör Bs farhågor tas i beaktning; dels i utformningen av ICPL och dels hur man besvarar frågor kring projektet. När man pratar med B är det viktigt att de risker B ser får gehör. I de intervjuer tid fanns att berätta för B om bakomliggande syftet med ICPL blev reaktionen mer positiv då B såg mer fördelar med ICPL. Alla B är överrens om att ett dynamiskt branschnära certifieringssystem är bättre för branschen än att använda sig av IPMA eller PMI.

4 Rekommendation

Med tanke på att ett smidigt system efterfrågas av alla B och att kraven från ISO-systemen måste förkroppsligas/appliceras mer effektivt i projekten bör branschen ta fram ett eget system. Det fångar lättare upp specifika önskemål från B. Alla B har sina krav de anser vara viktiga alltifrån djupa tekniska krav till person-relaterade krav som bra attityd, driv, initiativförmåga och tillit. En B sa "Byggbranschen är duktig på att hitta på strukturer, men utmaningen är att få de branschspecifika essen som ger lite schwung i utvecklingen". I utformningen av ICPL blir det alltså viktigt att visa för PL hur de måste utvecklas till att ta ansvar för sina områden och därmed hjälpa till att driva projekten framåt. Dessa PL kan göra stor skillnad i projekten och i längden få mer ansvar av B.

ÅF rekommenderar därför VVS Företagen och EIO att gå vidare med ICPL genom att utforma ett eget branschspecifikt certifieringssystem och sedan låta en andra part sköta certifieringen.

Bilaga Nivå	Kunskaper (erfarenhets- baserade och/eller teoretiska)	Färdigheter (utföra uppgifter och lösa problem)	Kompetenser (förmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta)	Kvalifikationer
Nivå 1	Kan visa: Grundläggande allmänna kunskaper inom ett arbets- eller studieområde, förståelse för det väsentliga i enkla instruktioner och beskrivningar inom ett arbets- eller studieområde.	Kan: Utföra rutinmässiga uppgifter inom ett arbets- eller studieområde, följa enkla instruktioner och beskrivningar inom ett arbets- eller studieområde.	Kan: Under ledning utföra enkla uppgifter, samarbeta med andra under ledning.	Grundsärskole- intyg. Gymnasie- särskolebevis från gymnasieskolan . Slutbetyg från särvox på grund-läggande nivå. Gymnasie- särskolebevis från särskild utbildning för vuxna (särvox).
Nivå 2	Kan visa: Breddade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde, kunskaper om hur fakta kan samlas, sammanställas och redovisas.	Kan: Tillämpa angivna regler, metoder och verktyg för att utföra tilldelade uppgifter, följa instruktioner och beskrivningar inom ett arbets- eller studieområde, söka och bearbeta fakta inom flera arbets- eller studieområden.	Kan: Utföra arbete eller studier med viss självständighet och ta ansvar för enklare uppgifter, samarbeta under ledning och medverka till gemensamma resultat, värdera hur de egna uppgifterna utförts.	Slutbetyg från grundskolan. Slutbetyg från specialskolan. Slutbetyg från kommunal vuxenutbildning (komvux) på grundläggande nivå. Intyg från sven-ska för invand-rare, kurs D.
Nivå 3	Kan visa: Kunskaper som krävs för att utföra uppgifter inom ett arbets- eller studieområde, kunskap om olika arbetssätt för att samla, systematisera och redovisa information.	Kan: Välja och använda information med hjälp av anvisade metoder, verktyg och material, utföra uppgifter såväl på egen hand som i grupp inom givna tidsramar, på egen hand söka och bearbeta information, kommunicera erfarenheter och kunskaper på det egna språket.	Kan: Ta ansvar för sitt lärande och för att tilldelade uppgifter slutförs, värdera egna och gemensamma resultat, värdera information från olika källor.	

Nivå 4	Kan visa: Fördjupade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde, kunskaper om modeller och metoder inom ett arbets- eller studieområde.	Kan: Välja och använda relevanta begrepp, teorier, modeller, material, verktyg och metoder inom ett arbets- eller studieområde, följa instruktioner och utföra definierade	Kan: Ta initiativ, reflektera, organisera och genomföra arbete och studier självständigt, självständigt behandla innehåll i ett arbets- eller	Gymnasieexamen från gymnasieskolan. Slutbetyg från ett fullständigt nationellt eller specialutformat program i gymnasieskolan med lägst betyget
Nivå 5	Kan visa: Specialiserade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde, kunskaper om och överblick över områden gränsande till det egna arbets- eller studieområdet, kunskaper om arbetsprocesser och kvalitetskriterier inom ett arbets- eller studieområde.	Kan: Planera, utföra samt identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter, lösa sammansatta problem inom ett arbets- eller studieområde, kommunicera åtaganden och lösningar inom ett arbets- eller studieområde på minst ett främmande språk.	Kan: Självständigt behandla innehåll i ett arbets- eller studieområde som leder till vidare lärande och professionell utveckling, övervaka arbets- eller studieverksamhet samt slutföra förelagda projekt.	Gymnasieingenjörsexamen. Yrkeshögskoleexamen.
Nivå 6	Kan visa: Avancerade kunskaper inom arbetsområdets eller studiernas huvudområde, insikt i områdets etablerade metoder för kunskapsutveckling, djup kunskap inom någon del av området samt orientering i områdets aktuella forsknings/utvecklingsfrågor.	Kan: Identifiera, formulera, analysera och lösa problem samt utföra komplexa uppgifter, kommunicera åtaganden och lösningar inom arbets- eller studieområdet i såväl nationella som internationella sammanhang.	Kan: Värdera information och metoder inom arbets- eller studieområdet med hänsyn till relevanta sociala, etiska och vetenskapliga aspekter, tillämpa specialiserad kunskap för utveckling inom arbets- eller studieområdet, ta ansvar för ledning av individers och grupper utveckling i arbetet.	Examina på grundnivå enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100), bilagan till förordningen (1993:221) för Sveriges Lantbruksuniversitet och bilagan till förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan Kvalificerad yrkeshögskoleexamen.
Nivå 7	Kan visa: Mycket avancerad kunskap inom ett	Kan: Delta i forsknings- /utvecklingsarbete,	Kan: Värdera ett arbets- eller studieområdes information,	Examina på avancerad nivå enligt bilaga 2 till högskoleförord-

		identifiera och	fakta	
Nivå 8	<p>Kan visa: Den mest avancerade och systematiska kunskapen inom ett arbets-, studie och forskningsområde, aktuell specialistkunskap inom ett väl avgränsat delområde och överblick över angränsande områden, behärskande av metoder för kunskapsutveckling i allmänhet och med det specifika arbets-, studie- eller forskningsområdets metoder i synnerhet.</p>	<p>Kan: Analysera, syntetisera och kritiskt granska och bedöma komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, planera och genomföra utvecklings- eller forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter, kommunicera resultat av utveckling och forskning i såväl nationella som internationella sammanhang.</p>	<p>Kan: Utvärdera arbets- eller studieområdets forsknings- eller utvecklingsarbete, skapa och välja egna forsknings/innovations/utvecklingsuppgifter, värdera det kvalificerade utvecklingsarbetets eller vetenskapens möjligheter och begränsningar, ta ansvar för hur resultat av utveckling eller forskning används, ta ansvar för/leda professions- och verksamhetsutveckling.</p>	<p>Examina på forskarnivå enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) och bilagan till förordningen (1993:221) för Sveriges Lantbruksuniversitet.</p>

Kontaktlista

Kontakt	Företag	Telefon	epost
Stefan Skemutis	MYH-Myndigheten	070-9533321	stefan.skimutis@myh.se
Bengt Wånggren	SGBC	070-8634996	mail@bengtweigren.se
Pär Lanner	EIO	070-2206776	Par.Lanner@eio.se

Utländska Företag

Robert Magnusson	Strabag	08-6260750	Robert.magnusson@strabag.se
Martin Henriksson	Zublin	08-6263237	Martin.henriksson@strabag.com

BESTÄLLARE

Michael Wallmerud	Akademiska Hus	031-632464	michael.walmerud@akademiskahus.se
Klas Holmgren	Fabege Statens	08-55514826	klas.holmgren@fabege.se per-johan.hurtig@sfv.se
Per-Johan Hurtig	Fastighetsverk	08-6967080	
Ingemar Henriksson	Göteborgs Stad	031-3682176	ingemar.henriksson@ioff.goteborg.se
Lars Pellmark	Diligentia	08-57365549	lars.pellmark@diligentia.se

Litteraturförteckning

Över 2000 Certifierade CNC-Tekniker nu i Sverige och 70 Ackrediterade testcenters utspridda från Trelleborg i söder till Kalix i norr.

Åtterrapporering av regeringsuppdrag 2012 avseende utveckling av nationella kvalitetskriterier, som måste uppfyllas om en kvalifikation ska få anslutas till den nationella referensramen för kvalifikationer, NQF – av MYH

En nationell referensram för kvalifikationer för livslångt lärande – av Regeringskansliet.

ISO 9001

ISO 14001

ISO 18001

ISO 50001